

ENDÜSTRİ STAJLARININ YÖNETİM VE DENETİMİ*

Yard.Doc.Dr. Semra Ünal**

GİRİŞ VE PROBLEM

Çağımızda bilim ve teknoloji alanındaki ilerlemeler toplumların yapısını ve eğitim sistemlerini etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Değişim insanın yalnızca yaşam koşullarına da kalmamakta, asıl onun düşünce yapısını, iş hayatını etkilemektedir. Bu nedenle gençlerin değişmelere uyabilecek ve katkıda bulunabilecek şekilde yetiştirilmeleri,bütün ülkelerin eğitim sorunlarını en başta ilgilendiren konu olmaktadır (Baloğlu, 1990, s.14),

Teknolojik gelişmenin devamı ve hızının korunması, teknolojinin yoğun bir şekilde eğitime uygulanmasını zorunlu kılar. Çünkü bilim ve teknolojinin ulaştığı boyutları ve kazandığı gelişme hızını geleneksel eğitimin sistemi artık yakından takip edemez hale gelmiştir (Aydın, s, 14).

Bu nedenle, becerili insan gücü ihtiyacını karşılayacak olan teknik öğretmenin iş içindeki ayrı bir önem taşır.

İş ve eğitim dünyası arasındaki süresiz işbirliklerinde eğitimcilerin uzun vadeli hedefleri belirlenmelidir. Bu amaçla eğitimci-işveren, eğitici grupları; öğrenciler arasında ortak projeler, bilgi ve beceri artırıcı programlar düzenlemelidirler (Smith and Trist, 1988).

Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek öğretim Kurulu bütçesinden ayrılan payların yetersiz kalması, bu kurumların öğretim ortamlarını düzenlemede çağdaş teknolojiyi izlemelerini engellemektedir.

Yetiştirilen insan gücünün nitelik ve nicelik yönünden toplumun istek ve ihtiyaçlarına cevap vermesi beklenmektedir. Bu anlamda bir mesleki ve teknik eğitimin gerçekleşmesi okul-endüstri işbirliğini gerektirmektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerince çeşitli meslek dallarının öğretmeni olarak yetiştirilen öğretmen adaylarının gerçek iş ortamını tanımaları ancak endüstri stajları ile gerçekleştirilmektedir. Endüstri stajları öğrencilerin uygulama becerilerini geliştirmeleri, teknolojik gelişmelerden yararlanmaları ve yönetim denevimi kazanmaları amacıyla yapılır. Endüstri stajlarının belirlenen amaçlar doğrultusunda yapılmasında birinci derecede sorumlu okul yöneticileri ve denetleme görevim üstlenen öğretmenlerdir.

Yüksek öğretim kurumlarının amaçlarına ulaşabilmesi ve sosyal sorumluluklarını yerine getirebilmesi ancak etkili yönetimle mümkün olabilir. Yönetim sürecinde en önemli unsur ise yönetici davranışıdır (Bursalıoğlu 197ö. s.12).

* Bu makale "Endüstri Statlarının yönetim ve Denetimi adlı çalışmanın özetidir.

** Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Öğretim Üyesi

Yöneticinin görevi, en üst düzeyde bir gelişmevi gerçekleştirmek amacıyla çevresel ve mesleki katkıları olanaklı kılıcı dinamik bir denge için tüm taraflara önerilebilecek geleceğe yönelik girişimlere ilişkin gereksinimlerin dikkate alınmasını ve değerlendirilmesini gerektirir (Aydın, 1994, s. 177).

Günümüzde eğitim yöneticisi, yönetsel liderlik, eğitim programları, ölçme-değerlendirme, öğretim alanlarına hakim olma yanında pozitif örgütsel atmosfer oluşturma ve insan kaynaklarının en iyi şekilde geliştirilmesini sağlayacak bilgilere de sahip olmalıdır (Sergiovanni, 1987).

Okullarda yapılan çalışmaların sürekli değerlendirilmesi, denetlenmesi de yönetici etkinliğidir. Denetleme, değerlendirme sürecinin işlemlendiği herhangi bir örgütün ve olacağı düşünülemez. Bu süreci eksik yada yanlış uygulayan örgütler amaçlarını işlevsizleştirir (Başaran, 1983, s.76).

Teknik Eğitim Fakültelerinde, çok önemli yer tutan endüstri stajlarının amaçlarını gerçekleştirecek düzeyde yönetilmemesinin ve işleyiş ve sonuçlarının denetlenmemesi, değerlendirilmemesinin birçok olumsuzluklara yol açtığı düşünülmektedir.

Ülke genelinde insan gücü planlamasında da yeni teknolojilerin yaygınlaştırılması dikkatle göz önünde bulundurulmalı, mesleki ve teknik eğitimin programları ile mikro ve makro seviyedeki yönetim birimleri bunlara göre yeniden düzenlenmelidir.

Bu nedenle Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinin farklı programlarında okuyan, endüstri stajlarını tamamlamış olan son sınıf öğrencilerinin; endüstri yönetim ve denetimine ilişkin görüşleri neler olmaktadır sorusuna yanıt bulmak araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Bu temel problemin çözülebilmesi için şu alt problemlere yanıt aranmaktadır. Öğrencilerin okudukları bölümlere göre; staj yerinin seçimi, özellikleri, yapılan faaliyetler, çevreyle iletişim, fakülte yönetici ve öğretim elemanlarının işlevleri, denetimi farklılık göstermekte-midir? Aynı sorulara bir de işletmelerdeğişkenine göre yanıt aranmıştır.

AMAÇ

Araştırmanın amacı; Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerin endüstri stajlarının yönetim ve denetimine ilişkin görüşlerinin neler olduğunu ve bunların bölümlere, işletmelere göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyerek endüstri stajlarının olumlu hale getirilmesini sağlayacak önlemlerin alınmasına ve yeni düzenlemelerin yapılmasına yapıcı katkılarda bulunmaktadır.

ÖNEM

Gelişen teknolojilerin tüm sektörlerde yaygınlaşması, yeni üretim teknikleri ve buna bağlı olarak yeni ürünler ve sanayi dalları oluşması, bu alanlarda çalışan kişilerin teknik bilgi düzeylerinin sürekli bir şekilde artırılmasını zorunlu kılmaktadır (Karauçak Oğuz, 1992, s.1).

Bu bakımdan mesleki ve teknik eğitim veren kurumların bir sistem içinde sürekli geliştirilmesi gerekmektedir.

Teknik Eğitim Fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin, teknik eğitim veren orta dereceli okullardaki öğrencileri becerilerle donatmaları, sanayinin ihtiyacı olan insan gücünü yetiştirmedeki görevlerini yerine getirebilmeleri için, kendilerinin sanayi içinde yetişmelerini gerektirmektedir.

Teknik Eğitim Fakültelerinde öğretmen adaylarının bizzat sanayide bulunmaları, iş ortamını, yeni teknolojileri, çalışma şartlarını, sanayinin ihtiyaçlarını öğrenmeleri ancak yaz aylarında yaptıkları 48 iş günü süreli endüstri stajları ile mümkün olmaktadır. Ancak bu stajların beklenen amaçlara ulaşabilmesi için çok iyi yönetilmesi ve mutlaka denetlenmesi gerekmektedir.

Bu araştırma ile Teknik Eğitim Fakültelerinde endüstri stajlarının yönetimi ve denetimine ilişkin uygulamalar belirlenecek ve elde edilecek bulgulara göre Teknik Eğitim Fakültelerinde bu konuda yeni düzenlemelere gidilmesinin sağlanacağı beklenmektedir.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1-Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinin; Makine, Elektrik, Elektronik-Bilgisayar, Tekstil, Matbaa, Metal Eğitimi Öğretmenliği bölümleriyle,

2-Belirtilen bölümlerin endüstri stajlarını tamamlamış son sınıflarında bilgi toplama aracının uygulandığı gün sınıflarda bulunan öğrencilerle,

3-Öğrencilerin bilgi toplama aracındaki sorulara verdikleri yanıtlarla, sınırlıdır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenim 1994-1995 öğretim yılında Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinin son sınıfında bulunan 778 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bilgi toplama aracının uygulandığı gün son sınıflarda bulunan 530 öğrenci oluşturmuştur.

VERİ TOPLAMA ARACI VE VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen bir anketle toplanmıştır. Bilgi toplama aracıyla toplanan verilerin frekans dağılımları ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Bazı değişkenler arasındaki manidardık düzeylerini belirlemek için (χ^2) ki kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Bulguların anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak için tablolar oluşturulmuştur.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulardan bazı önemli görülen sonuçlar verilmiştir.

- 1- Öğrenciler endüstri stajlarını yapacakları işyerlerini kendileri bulmaktadır.
- 2- Stajlarda daha çok işyerlerinin amaçladığı işler yapılmaktadır.
- 3- İşyerleri ise devam konusunda fazla titizlik göstermemektedir.
- 4- Öğrenciler endüstri stajlarının neden gittiklerini ve oradaki sorumluluklarının neler olacağını bilmemektedir.
- 5- Staj çalışmaları sırasında, fakültede öğrendikleri bilgilerini uygulayamadırlar.
- 6- Öğrenciler işyerlerinde karşılaştıkları sorunları kendileri çözmeye çalışmaktadırlar.
- 7- Staj çalışmalarının denetimi olmamaktadır.
- 8- Öğrenciler endüstri stajlarının yeniden düzenlenmesini ve işlevsel hale gelmesini istemektedirler.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda geliştirilen bazı öneriler şunlardır:

- 1- Teknik Eğitim Fakültelerinin endüstri staj çalışmalarını çok iyi bir şekilde örgütlemeleri gerekmektedir.
- 2- Fakültelerin bölümlerinde görevlendirilecek öğretim elemanlarının; staj yerlerinin seçiminden, denetlenmesine kadar yapılacak çalışmaları planlayarak işbirliği içinde yapılması sağlanmalıdır.
- 3- Fakülte-işyeri (endüstri) işbirliği çok iyi sağlanmalıdır.
- 4- Fakültede görevli herkesin ve öğrencilerin endüstri stajlarının önemini kavramları ve bundan azami faydayı sağlayacak şekilde işlerin örgütlenmesinin sağlanması gerekir,
- 5- Staj çalışmalarının mutlaka denetlenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi gerekir.

KAYNAKLAR

Alkan, Cevat ve Diđerleri, Mesleki ve Teknik Eğitim Esasları. Ankara: Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakóltesi Matbaası, 1988

Aydın, Mustafa. Eğitim Yönetimi. Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, İlişkiler. Ankara: Hatipođlu Yayınevi, 1994

Baloğlu, Zekai. Türkiye'de Eğitim. İstanbul: (TÜSİAD) Apa Ofset Basım Basımevi, 1990

Başaran.İ. Ethem. Eğitim Yönetimi. Ankara : Kadiođlu Matbaası, 1983

Bursalıoğlu, Ziya. Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakóltesi Yayın No:71, 1978

Karauçak Oğuz, Şebnem. Avrupa Topluluđunda ve Türkiye'de Mesleki Eğitim. İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları No: 119 İstanbul : 1992

MEB, Öğretmen Yetiştirilip Koordinasyon ve İşbirliği Toplantısı Ankara : Milli Eğitim Basımevi, 1993

Sergiovanni, Thomas. The Principal Ship. Allyn and Bacon Inc. Boston, 1987

Smith, T.J; Trist, C. Training and Educating the Work Force in The Nineties: The Role for Public-Private Collaboration. Information Series No: 331. Columbus : ERIC The Ohio State University, 1988